

Medības nav problēma — tās ir risinājuma daļa

Autore: Linda Dombrovska, žurnāls Medības

Šis gads medniekiem ir nācis ar divām lielām tēmām, kas sabiedrībā raisa asas diskusijas, – lielajiem plēsējiem un ieroču aprites regulējumam. Abos šajos jautājumos ir daudz aizspriedumu, pieņēmumu, kā arī abos gadījumos izaicinājumu netrūkst, taču vienlaikus ir arī skaidrs – ir jomas, kurās beidzot vajadzētu sākt ieviest loģiku, nevis tikai aizliegumus, stereotipus un politiskas bailes.

Runājot par vilkiem, aizvien biežāk redzam, ka diskusija tiek reducēta līdz vienkāršam pretnostatījumam – vai nu par vilkiem, vai pret vilkiem. Taču realitāte ir sarežģītāka. Vilku klātbūtne nozīmē gan dabisku lomu ekosistēmā, gan reālu ietekmi uz medijamo dzīvnieku populācijām, gan konfliktus ar cilvēku. Zinātniskie pētījumi rāda, ka plēsēju radītā mirstība nav abstrakta – tā ir skaitļos izmērāma un jāņem vērā, nosakot medību apjomus. Tas nav pārmetums vilkiem, bet fakts, ar kuru ir jārēķinās, ja gribam runāt par ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Līdzīga situācija veidojas arī ar lūsi. Šī suga Latvijā nav ne izzudusi, ne kritiski apdraudēta, tomēr sabiedriskajā telpā tā nereti tiek pasniegta kā neaizskarams simbols tam, kā tika aizliegtas medības. Igaunijas piemērs rāda, ka pilnīgs medību aizliegums pats par sevi negarantē labāku sugas stāvokli – tieši pretēji, tas var radīt problēmas. Ja populācija netiek regulēta, pieaug konkurence par barību, samazinās mazuļu izdzīvošanas iespējas un pasliktinās kopējais populācijas stāvoklis. Arī Latvijā pastāv līdzīgs risks, un mēs jau sākam redzēt priekšvēstnešus. Medības šajā gadījumā nav pretrunā dabas aizsardzībai – tās ir instruments, kas ļauj uzturēt populāciju stabilu un līdzsvarot sugas vajadzības ar ekosistēmas iespējām.

Mūsdienu pasaulē, kur ainava mainās straujāk nekā jebkad – meži tiek apsaimniekoti, ceļi sadala teritorijas, cilvēka klātbūtne ir visur – , ilūzija par neskartas dabas pastāvēšanu vairs nav reāla. Šādos apstākļos plēsēju populācijas nevar pastāvēt bez pārvaldības. Tieši medības ir tas mehānisms, kas ļauj uzturēt populācijas

stabilas, novērst krasas svārstības un mazināt konfliktus ar cilvēku. Tas ir līdzāspastāvēšanas, nevis iznīcināšanas modelis – balstīts datos, nevis saukļos.

Paralēli dabas tēmām šogad beidzot sāk sakārtoties arī ieroču aprites regulējums. Ilgus gadus un daļēji vēl tagad tas bija veidots pēc principa – labāk ierobežojam, jo būs mazāk problēmu, ar normām, kuras bieži praktiski nav izpildāmas, ar pienākumiem, kas nerada reālu drošības ieguvumu, un ar aizdomu ēnu pār ikvienu likumpaklausīgu ieroča īpašnieku. Grozījumi Ieroču aprites likumā parāda, ka likumdevējs beidzot ir sācis skatīties uz sistēmu kā uz funkcionējošu mehānismu, nevis uz sodu katalogu.

Šeit nav runa par liberalizāciju. Nav runa par prasību mazināšanu. Runa ir par to, lai normas būtu izpildāmas, saprotamas un vērstas uz reāliem riskiem. Digitalizācija, atteikšanās no bezjēdzīgām procedūrām, skaidrāks regulējums. Daudz ir panākts, bet vēl ir daudz lietu, ko vajadzētu sakārtot. Tas būtu izdevies jau šajā piegājienā, ja vien nebūtu bijis daudz aizspriedumu un pieņēmumu.

Gan plēsēju apsaimniekošanā, gan ieroču aprītē redzam vienu kopīgu problēmu – politiskus lēmumus pārāk bieži nosaka bailes, nevis fakti. Bailes pieņemt lēmumus, bailes no medniekiem, bailes no ieročiem. Taču bailes nav laba pārvaldības metode. Pārvaldība sākas tur, kur ir dati, uzraudzība un skaidri noteikumi.

Darba vēl ir daudz. Joprojām ir jautājumi, kurus likumdevējs nav bijis gatavs risināt, – gan attiecībā uz plēsējiem, gan uz ieroču apriti. Taču šis gads parāda, ka kustība, cerams, ir sākusies pareizajā virzienā. Līdzāspastāvēšana nav sauklis. Tā ir ikdienas darba rezultāts – mežā, likumos un sabiedriskajā domā. Un tieši šeit medniekiem joprojām ir būtiska loma: ne tikai kā medniekiem, bet kā cilvēkiem, kas dzīvo starp dabu un sabiedrību un redz abas puses.